

RAMAKRISHNA MISSION VIDYAMANDIR

(Residential Autonomous College under University of Calcutta)

B.A./B.Sc. FIRST SEMESTER EXAMINATION, DECEMBER 2018

FIRST YEAR (BATCH 2018-21)

SANSKRIT (General)

Paper : I

Date : 24/12/2018

Time : 11 am – 2 pm

Full Marks : 75

1. यथेच्छं त्रीणि छन्दांसि व्याख्येयानि लक्षणोदाहरणाभ्याम्। [3×3]
शालिनी, रुचिरा, वंशस्थविलम्, उपेन्द्रवज्रा, मालिनी।
2. यथेच्छं पादद्वये गणविभागपुरः सरं छन्दो निर्णयम्। [2×3]
a) न यत्यौ नवयौ वनभारवती। b) जातो ममायं विशदः प्रकामम्।
c) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यम्। d) एष त्वामभिनवकण्ठशोणितार्थी।
3. a) यथेच्छं शब्दपञ्चकस्य रूपाणि लेख्यानि। [5×1]
i) नृ - प्रथमैकवचने ii) फल - द्वितीयाद्विवचने
iii) राजन् - षष्ठीद्विवचने iv) मति - षष्ठ्यैकवचने
v) साधु - तृतीयैकवचने vi) नदी - षष्ठीद्विवचने
vii) वारि - प्रथमाबहुवचने
- b) यथेच्छं धातुपञ्चकस्य रूपाणि लेख्यानि। [5×1]
i) दा - धातोः लटि प्रथमपुरुषबहुवचने। ii) गम् - धातोः लड़ि मध्यमपुरुषद्विवचने
iii) पठ् - धातोः लृटि उत्तमपुरुषैकवचने iv) स्था - धातोः लोटि प्रथमपुरुषैकवचने
v) वद् - धातोः लड़ि प्रथमपुरुषद्विवचने vi) कृ - धातोः विधिलिडि मध्यमपुरुषैकवचने।
vii) अस् - धातोः लटि उत्तमपुरुषद्विवचने
4. यथेच्छमेकस्य प्रश्नस्योत्तरं प्रदेयम्। [1×10]
a) 'शुकनासोपदेशः' इति विषयमवलम्ब्य स्वार्थपरायणानां धूर्तानां स्वरूपं समासेन उपस्थाप्यताम्।
b) शुकनासोपदेशः कस्मात् ग्रन्थादाहृतः? संस्कृतसाहित्ये ग्रन्थस्यास्य स्थानं निर्णयम्।

OR,

- यथेच्छमनुच्छेदद्वयस्यानुवादः करणीयो वङ्गभाषया आङ्ग्लभाषया वा। [2×5]
- a) गर्भेश्वरत्वमभिनवयौवनत्वमप्रतिमरूपत्वममानुषशक्तित्वं चेति महतीयं खल्वनर्थपरम्परा। सर्वाविनयानामेकैकमप्येषामायतनं किमुत समवायः।
- b) नवयौवनकषायितात्मनश्च सलिलानीव तान्येव विषयस्वरूपाण्यास्वाद्यमानानि मधुरतराण्यापतन्ति मनसः। नाशयति च दिङ्गमोह इवोन्मार्गप्रवर्तकः पुरुषमत्यासङ्गे विषयेषु।
- c) अहंकारदाहज्वरमूर्च्छान्धकारिता विह्वला हि राजप्रकृतिः। अलीकाभिमानोन्मादकारीणि धनानि। राज्यविषविकारतन्द्रीपदा राजलक्ष्मीः।
5. कस्यचन एकस्यानुच्छेदस्य संस्कृतभाषयानुवादः कार्यः। [1×10]
a) विशालनगीरते नन्द नामे एक पाराक्रान्त राजा छिलेन। जयपाल नामे ताँर एक पुत्र छिल। एकदिन राजापुत्र मृगयार जन्य बने यान। ताँर निर्गमनेर समय अनुपूत्र ताँके येते निषेध करेन।
b) ईश्वरचन्द्र बिद्यासागर मेदिनीपुर जेलार वीरसिंह थामे एक दरिद्र ब्राह्मण परिवारे जन्मार्थन करेन। किन्तु बाल्यकाल थेकेइ तिनि छिलेन मेधावी ओ कष्टसहिष्युः। ताँर पिता शिक्षादानेर जन्य ताँके कलिकाताय निये आसेन। अल्प समयेर मध्येह तिनि साफल्येर सज्जे शिक्षा समाप्त करेन। ताँर मन छिल सकल संक्षार थेके मूक्षः।

6. अधोदत्तम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तानां प्रश्नानां संस्कृतभाषया उत्तरं लेख्यम्। [5×2]

एकदा काचित् दरिद्रा रमणी बुद्धस्य समीपम् आगत्य मृतपुत्रस्य पुनर्जीवनाय तस्मात् किञ्चिद् भेषजं प्रार्थयामास। स तामुक्तवान् स तस्याः पुत्रं जीवितं करिष्यति, यदि सा तादृशात् गृहात् मुष्टिपरिमितं सर्षपमानयेद् यस्मिन् गृहे कदापि कस्यापि च मृत्युर्नाभवत् इति। शोकार्ता जननी द्वारात् द्वारान्तरं गच्छन्ती अपि तादृशं गृहं न प्राप्तवती। विषण्णहृदया सा प्रत्यावृत्ता। तदा बुद्धः तां शोकत्यागाय उपदिदेश, यतो मृत्युः सर्वेषां धुव एव।

a) कीदृशी रमणी कस्य समीपमागच्छत्?

b) सा तस्मात् किं याचते स्म?

c) स किमुक्तवान्?

d) शोकार्ता जननी किं कृतवती?

e) बुद्धः तां किमुपदिष्टवान्?

7. यथेच्छं त्रिषु स्थलेषु सन्धिः कार्यः। [3×1]

तत् + श्रुत्वा, नदी + अम्बु, लते + एते, मनः + रथः, रामेण + अपि।

8. यथेच्छं त्रिषु स्थलेषु सन्धिविच्छेदः कार्यः। [3×1]

मनीषा, तेऽपि, विधावस्तमिते, विधूराजते, महौलाभः।

9. रेखाङ्कितानां पदानां द्वयोः सकारणं विभक्तिर्निर्णया। [2×2]

a) शिशुः शय्याम् अधिशेते।

b) प्रासादात् प्रेक्षते राजा।

c) नुसिंहाय नमस्कुर्मः।

d) मुखेन त्रिलोचनः।

10. यथाभिरुचि विषयद्वयं सोदाहरणं व्याख्येयम्। [2×2]

a) क्रियाविशेषणे द्वितीया b) भावे सप्तमी c) अनादरे षष्ठी d) अपवर्गे तृतीया।

11. अशुद्धिसंशोधनपूर्वकं वाक्यत्रयं लेखनीयम्। [3×1]

a) सरस्वतीं नमः।

b) पथः पिञ्चिलो भवति।

c) भगवतो महिमा अपारा।

d) अद्य प्राते वृष्टिरभवत्।

e) शिशुः शय्यायाम् अधिशेरते।

12. यथेच्छं वाक्यत्रयस्यार्थः एकैकेन पदेन प्रकाशनीयः। [3×1]

a) रावणस्य अपत्यं पुमान्।

b) कुटिलं गच्छति।

c) जनानां समूहः।

d) पुनः पुनः पश्यति।

e) पाणिनिना प्रोक्तम्।

————— × —————